

РЕЦЕНЗИЯ

на доц. д-р Иван Тодоров Ламбев, дм, външен член за МУ – Плевен,
пенсиониран преподавател > 5 години от АС на МФ при МУ – София

ОТНОСНО: ПРОЦЕДУРА ЗА ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНАТА ДЛЪЖНОСТ „Доцент” по научната специалност „Фармакология (вкл. фармакокинетика и химиотерапия)”, професионално направление „7.1. Медицина” и област на висше образование „7. Здравеопазване и спорт” в сектор „Фармакология” при Катедра „Фармакология и токсикология” към Фармацевтичен факултет на Медицински университет – Плевен.

I. ПРОЦЕДУРНИ ВЪПРОСИ

Конкурсът за настоящата процедура е обявен в ДВ, бр. 56/11.07.2017 г. Самата процедура е съобразена със ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на този Закон, чл. 82 и чл. 94 от Правилника за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в Медицински университет – Плевен, Решение на Академичния съвет (Протокол № 4/25.09.2017 г.) на МУ – Плевен и Заповед № 2041/26.09.2017 г. на Ректора на Университета проф. д-р Сл. Томов, дмн. В конкурса участва един кандидат: **асистент д-р Диана Илиева Пендичева–Духленска, дм**. Представените за рецензиране материали – документи и научни трудове, са подредени, онагледени и принтирани. Прецизно и прилежно са сканирани и записани на CD.

II. ПРОФЕСИОНАЛНО РАЗВИТИЕ И КАЧЕСТВА

Д-р Диана Пендичева-Духленска е родена през 1962 г. в гр. Плевен. Завършва Първа гимназия с преподаване на руски език в родния си град (1980 г.) и висше образование – хуманна медицина, във ВМИ – Плевен (диплома № 001251/1986 г.) *с отличен успех*.

Отначало работи като участъков терапевт в Районна поликлиника – гр. Пордим (1986–1989 г.), а от м. май 1989 г., след редовен конкурсен изпит, е назначена за асистент в Катедра „Фармакология” към МФ, МУ – Плевен. През периода от 1995 до 2003 г. е ст. асистент, а от 2003 до 2015 г. – гл. асистент към същата Катедра. От 2016 г. е асистент в сектор „Фармакология” на катедра „Фармакология и токсикология” към МФ при МУ – Плевен.

През 1993 г. придобива *специалност по фармакология* (диплома № 41282). От 2013 г. насам е специализант по клинична фармакология. През 2016 г. защитава дисертационен труд на тема *„Фармакогенетично проучване при амбулаторни пациенти с рекурентно депресивно разстройство, лекувани със селективни инхибитори на обратното захващане на серотонин”* и получава НОС „Доктор” (диплома № D 0061/26.01.2017 г.) по специалността *„Фармакология (вкл. фармакокинетика и химиотерапия)”*.

Общият трудов стаж на д-р Диана Пендичева надхвърля 31 г., от които преподавателският ѝ стаж е 28,5 г. (Удостоверение на отдел „Човешки ресурси” № I-01-2573/25.08.2017 г.). Тя е участвала в редица краткотрайни квалификационни курсове по фармакология, клинична фармакология, базисни молекулярно-генетични техники, роля на циркадианните биоритми в

лечението на депресиите, биостатистика, съвременни дидактични технологии, медицинска педагогика и други у нас, Великобритания, Испания и Нидерландия. Владее много добре говоримо и писмено английски и руски език.

III. НАУКО-МЕТРИЧНИ КРИТЕРИИ И ПРИНОСИ

Д-р Диана Пендичева притежава *много добри аналитични, компютърни и комуникативни умения*, вкл. работа в екип. Усвоила е голям брой *съвременни експериментално-фармакологични, фармакогенетични, биостатистични и други методи* със специализирана научно-изследователска апаратура и софтуер, вкл. анализ на нуклеинови киселини, изолиране на ДНК, генотипиране, спектрофотометрия, високо ефективна течна хроматография и др.

Нейните **основни научни интереси** са в следните области: фармакология на ЦНС, фармакогенетика/фармакогеномика, лекарствена безопасност, фармакоикономика, транслационна и персонализирана медицина, иновативни методи на обучение в биомедицинските науки.

1. Научно-изследователска дейност

а) Реални публикации

Д-р Д. Пендичева участва в обявения конкурс за доцент със списък от 123 научни труда, включващ *36 реални публикации* (3 в реферативни чуждестранни списания и 33 у нас), 1 участие в *монография* (с 4 статии с библиография), участия в 14 учебника, учебни помагала (вкл. тестове) и лекарствени справочници и 71 резюмета от участия в научни форуми.

Шест от 36-те реални публикации (две в чуждестранни реферативни списания и 4 у нас), са свързани с дисертационната тема. При защитата на дисертацията те са оценени и сега не подлежат на рецензиране. Десет от публикациите имат обзореи характер. В тях се анализират и дискутират данни не само на други автори, но така също и от собствени експериментални изследвания. Една от публикациите е авторефератът за придобиване на ОНС «Доктор». Поради това реалните публикации, несвързани с дисертационния труд плюс 4-те статии в монографията, подлежащи на рецензия, са всъщност 29.

НАУЧНА ДЕЙНОСТ	Ас. д-р Диана Пендичева, д.м.	Изисквания МУ – Плевен
Общ брой реални публикации	29	25
в т.ч. в чуждестранни научни списания	3	3
Самостоятелен или първи автор	13	10
Участие в монография	1	
Учебници и справочници	14 (с общо 44 отделни участия)	
Общ импакт фактор	27,43	>5
Цитирания	60 (от които 31 в чужбина)	10

б) Резюмета от научни форуми

Д-р Д. Пендичева прилага списък и компютърен запис от 71 участия на научни форуми (26 в чужбина и 45 у нас), включващ резюмета предимно от постерни презентации на научни форуми. Един от постерите е удостоен с международна награда (2007). Седем от всички участия на научни форуми, са свързани с дисертационния труд за придобиване на НОС "Доктор".

в) Положителни цитирания в научни източници и импакт фактор

Д-р Д. Пендичева документира 60 цитирания, свързани с нейни научни трудове. От тях 31 са в реферативни чуждестранни научни списания с *общ IF на цитиранията 32,831* и общ ранг-фактор (SJR) 2,315. Двадесет и три от всички положителни цитирания са в български източници.

Общият импакт фактор на всички научни трудове на д-р Д. Пендичева е 27,43; общият импакт-ранг фактор е 1,814, а стойността на нейния h-индекс е 2.

г) Научни приноси

▲ Оригинални приноси с фундаментален характер имат клиничните проучвания на фармакогенетични и генетични фактори, влияещи върху индивидуалния лекарствен отговор и/или асоциирани с повишен риск от развитие на социално-значими хронични заболявания – **рекурентно депресивно разстройство, артериална хипертония, ИБС, затлъстяване, метаболитни нарушения и развитие на ЗД в българската популация**. Те могат накратко да се обобщят в следното:

- За първи път у нас е проведено многогодишно фармакогенетично проучване за асоциираност на полиморфни кандидат-гени при български пациенти с рекурентно депресивно разстройство с хода на самото заболяване и терапията със SSRIs (публикации №№ П 1, 17, 20, 21, 32, 33, 34, 49; Р 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 16, 25, 39, 40, 41, 44, 46, 50).
- Проучена е мултифакторната генеза на лекарствения отговор на използваните антидепресанти и е проследено влиянието на унаследени и на външни фактори върху изхода от проведената фармакотерапия при прецизно характеризирана хомогенна извадка от пациенти в реална доболнична среда (№ П1).
- За първи път е проучено и докладвано влиянието на полиморфни варианти на BDNF гена върху ранния терапевтичен отговор при български пациенти с рецидивиращо депресивно разстройство, лекувани със SSRIs (№№ П 17; Р 49 и 50).
- В колаборация с молекулярни биолози са определени алелните и генотипните честоти за полиморфизми CYP2D6*4, CYP2C9*2, CYP2C9*3, CYP3A5*3, CYP2C19*2, CYP2C19*17, Intron 2 VNTR Polymorphism (STin2), VKORC1*2A, *2B, *3, *4 на фармакогенетични кандидат-гени в българската популация и е проследено влиянието им върху терапията с варфарин, клопидогрел и SSRIs в клинични условия (№№ П 1, 11, 17, 20, 25, 30, 34; Р 3-6, 8, 9, 11, 17, 20, 25, 40, 41, 44, 46, 48).
- Проучена и анализирана е връзката на еднонуклеотидните полиморфизми на гени CYP2J2 и CYP2C8 с риска от развитие на артериална хипертония в българската популация (№ П11).
- В съавторство са изнесени първи данни за асоциация на чести полиморфизми на PHACTR1 гена с предразположение към ИБС и миокарден инфаркт в българската популация (№ Р24).
- В колаборация с колеги-фармаколози за първи път у нас е проучено влиянието на епигенетични, нутригенетични и генетични фактори върху риска от затлъстяване, метаболитни нарушения и развитие на ЗД в българската популация (№ П 28, 29, 31; Р 22, 23, 52).
- Създадена е ДНК биобанка от български пациенти с рецидивиращо депресивно разстройство и психично здрави лица (№ П1).

▲ Клинично-приложен приносен характер имат няколко проучвания върху лекарствена ефективност, лекарствена безопасност и фармакоикономика:

- Проведено е проспективно 6-месечно фармакоепидемиологично проучване на НЛР, довели до хоспитализация или развили се в хода на болнично лечение в клиника по гастроентерология и клиника по нефрология и хемодиализа при УМБАЛ – Плевен. Регистрирана е честотата на НЛР, проявени в хода на болничния престой и е определен относителният дял на хоспитализираните за болнично лечение пациенти по повод на НЛР. Анализирани са тежестта и естеството на наблюдаваните НЛР и са обсъдени възможностите за тяхното предотвратяване (№№ П 24, 47, 50; Р 38, 39).
- В колаборация с екип от хематолози е извършен фармакоикономически анализ разход-минимизация за оценка на антимикотична профилактика при болни с неутропения и хематологични малигноми посредством оценка на финансовите разходи на два биоеквивалентни продукта на триазоловия антимикотик флуконазол – Diflucan® (Pfizer) и Fungolon® (Balkanpharma). Потвърдена е ефикасността на Fungolon® като подходяща разход-

спестяваща алтернатива за противоъбична профилактика при имунокомпрометирани пациенти с онкозаболявания в хематологията (№№ П 22; Р 29 и 31).

- Проучени са ефективността и качеството на живот при лечение с препарата amisulpride (Solian® – Sanofi-Aventis) при пациенти с незадоволителен терапевтичен отговор спрямо други антипсихотици. Потвърдена е ефикасността на амисулпирид за овладяване на симптомите на шизофрения при пациенти с недостатъчен терапевтичен отговор към други невротипици (№№ П 23, 45; Р 27, 34, 37).

▲ Приложен характер носят резултатите от изследванията в областта на медицинското образование и някои социологически проблеми на здравеопазването:

- Изработени и въведени са дидактични семестриални изпитни тестове по фармакология за студенти по медицина от IV курс, които са анализирани по степен на трудност, дискриминативност и адекватност на приложение (№№ П 39, 40, 41, 42, 43; Р 33, 35, 62, 63).
- Въведен е иновативен интегративен метод на проблемно-базирано обучение по *клинична фармакология* за студенти по медицина от V курс *българоезиково и английскоезиково обучение* и са разработени оригинални писмени казуси, съобразени с препоръките на СЗО за рационално изписване на лекарства и тяхното приложение в интерактивна дискусия (№№ П 40-43; Р 43 и 70).

2. Научна активност

а) Участие в научно-изследователски проекти

Д-р Диана Пендичева участва общо в 9 научно-изследователски проекта. От тях 8 са финансирани от МУ – Плевен и 1 от МОН. Пет от тези проекти са свързани с дисертацията за придобиване на НОС "Доктор".

б) Награди, свързани с НИД или връчени за участие в научни прояви

- Regional Travel Award 9th ECNP Regional Meeting 27–29 April 2007, Sofia, P.2.007. *The safety of SSRIs in pregnancy* – a preclinical and clinical data review.
- Грамота и плакет „За заслуги към МУ – Плевен“ за постигнати успехи в организирането на Международна медицинска научна конференция за студенти и млади лекари и за утвърждаването ѝ като традиция в календара на научните прояви на МУ – Плевен – м. октомври 2012 г., МУ – Плевен.
- Грамота и юбилеен плакет „За заслуги към МУ – Плевен“ по повод на „40 години МУ – Плевен“ – м. октомври 2014 г., МУ – Плевен.
- Награда за постигнати високи резултати през атестационен период 2013–2015 г. – м. декември 2016 г., МУ – Плевен.

в) Членство в научни дружества, комисии и др.

- Член е на Българския лекарски съюз
- Българското дружество по фармакология
- Българското дружество по клинична фармакология и терапия
- Българската медицинска хомеопатична организация
- Международното дружество по психиатрична генетика (ISPG)
- В последните 15 г. д-р Д. Пендичева е била активен член на Комисия по етика на НИД към МУ – Плевен, Координатор на Международна медицинска научна конференция за студенти и млади лекари, Организатор „Научни прояви и студентско творчество“ в сектор НПСТ към Център НИД, Секретар на Комисия по атестиране на НПС, Секретар на Факултетния съвет на МФ, Член на Факултетна комисия по акредитация при МФ, Институционален Еразъм координатор на МУ – Плевен в Сектор по Европейска интеграция и академична мобилност към Център по Европейска интеграция и международно сътрудничество, Ръководител на

сектор по Международно сътрудничество към Центъра по европейска интеграция и международно сътрудничество и др.

г) Участие в организационни комитети на международни научи форуми

Д-р Диана Пендичева има *значителен личен принос* в организиране и провеждане на последните единадесет международни медицински научни конференции за студенти и млади лекари в МУ – Плевен.

IV. УЧЕБНО-ПРЕПОДАВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ

1. Часова учебна натовареност

Д-р Д. Пендичева притежава голям педагогически опит. Повече от 28 г. тя провежда практически упражнения по фармакология със студенти по медицина 6^{ти} и 7^{ми} семестър българоезиково обучение и от 17 г. – със студенти англоезиково обучение. Тя провежда също семинари по **клинична фармакология** на студенти медици 10^{ти} семестър. Обучението по клинична фармакология е проблемно-базирано.

Според удостоверение № 1124/25.08.2017 г. на Ректората на МУ – Плевен през последните три учебни години общата реализирана учебна натовареност на д-р Д. Пендичева по фармакология, вкл. лекции, упражнения и участие в изпити, със студенти медици и колежани българоезиково обучение е 2950 ч, което превишава 2,73 пъти средната годишна асистентска натовареност. През същия период общата реализирана учебна натовареност на д-р Пендичева по фармакология със студенти англоезиково обучение е 2728 ч, което е 2,52 пъти повече от нормативната натовареност. Общата средна годишна учебна натовареност превишава 5,25 пъти нормативната за асистент, а това означава, че ръководствата на ФФ и МУ – Плевен трябва спешно да разрешат няколко нови щатни длъжности за преподаватели по фармакология.

Факултет	Специалност	Дейност	2014/2015	2015/2016	2016/2017
МЕДИЦИНА	Медицина	Обучение на английски език			
		Лекции	14.4	14.4	7.2
		Упражнения	678.6	918.0	968.4
		Часове от изпити	32.5	35.5	59.5
		Обучение на български език			
МЕДИЦИНА	Медицина	Лекции	16.0	12.0	16.0
		Упражнения (вкл. ПБО)	-	84.0	-
		Часове от изпити	34.0	-	-
ЗДРАВНИ ГРИЖИ	Медицинска сестра, Акушерка	Часове от изпити	5.2	-	-
МЕДИЦИНСКИ КОЛЕЖ	Помощник фармацевт, Рентгенов лаборант, Медицински лаборант	Лекции	10.0	14.0	-
		Часове от изпити	17.0	9.2	4.4
		Общо за годината:	807.7	1087.1	1055.5
		Всичко:	2950.3		

Д-р Д. Пендичева изнася средно по 5 лекции годишно по фармакология на студенти по медицина българоезиково и английское обучение, а също по 5 лекции на година на студенти от медицинския колеж при МУ – Плевен. Лекциите си онагледява мултимедийно. От учебната 2005/2006 г. до момента тя участва в лекционен факултативен курс по основи на хомеопатията за студенти по медицина.

2. Съавторство в учебници, тестове, справочници и фармакологични сайтове

От 2004 г. насам д-р Д. Пендичева има общо 44 участия в 14 учебника, учебни помагала (вкл. тестове) и лекарствени справочници, някои от които са претърпели от 2 до 5 издания. Тя участва също в разработването на учебник по фармакология на английски език, претърпял 2 издания. Написаните от нея раздели са информативни. Представени са ясно, онагледени са подходящо и отразяват съвременните научни постижения в областта на медицинската фармакология. Тя има няколко участия също във *фармакологичен Web сайт* (<http://www.medpharm-sofia.eu/>).

3. Разработване на учебни програми и тестове

Д-р Д. Пендичева разработва и текущо актуализира конспекти, тезиси и тестове за практически упражнения, колоквиуми и семестриалните изпити по медицинска фармакология. Разработва редица клинични случаи за практически упражнения по клинична фармакология за студенти медици българоезиково и английское обучение. Участва в актуализирането на учебни програми по фармакология за студенти по медицина българоезиково и английское обучение и за колежани (медицински сестри, акушерки, ерготерапевти, помощник-фармацевти), а също програми по клинична фармакология за студенти медици българоезиково и английское обучение. *Има съществено участие при подготовката на отчетите и материалите, свързани с акредитация на Катедрата.*

4. Участие в изпитни комисии

Участва в провеждането на семестриалните практически изпити по фармакология и по клинична фармакология на студенти българоезиково и английское обучение.

5. Владее на чужди езици и участие в чуждоезиково обучение

Д-р Д. Пендичева владее *много говоримо и писмено английски и руски език*, което ѝ позволява да борава бързо и лесно с научна литература и да води лекции и семинари със студенти, вкл. на английски език по фармакология и по клинична фармакология.

V. ЛИЧНИ ВПЕЧАТЛЕНИЯ

Познавам д-р Диана Пендичева-Духленска от 25 г., от времето когато тя няколкократно специализираше в Катедрата по фармакология и токсикология при МФ на МУ – София за придобиване на специалност, както и от нейните участия в разработване на учебници (на български и английски език) и тестове по фармакология, лекарствени и фармакотерапевтични справочници, участие в специализиран фармакологичен сайт, а също от многобройните ѝ изяви на научни форуми у нас.

Добре известни са ми нейната прецизност, колегиалност и висока отговорност към всяко обществено полезно дело, до което се докосва. Особено *голям е нейният личен принос* в организиране и провеждане на последните единадесет международни медицински научни конференции за студенти и млади лекари в МУ – Плевен. Напълно заслужено д-р Д. Пендичева

си е спечелила уважението на преподавателите и студентите както в МУ – Плевен, така и сред членовете на научните дружества, на които е член у нас и в чужбина.

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

*Комплексната оценка показва, че асистент д-р Диана Пендичева-Духленска, дм надхвърля значително изискваните качествени и количествени учебно-преподавателски и наукометрични критерии на Закона за развитие на академичния състав в Република България и на Правилника за развитие на академичния състав в МУ – Плевен (отразени в Приложение 1 към същия Правилник) за заемане на академичната длъжност **«Доцент»** по научната специалност „Фармакология (вкл. фармакокинетика и химиотерапия)” в професионално направление „7.1. Медицина” и област на висше образование „7. Здравеопазване и спорт”.*

Нейният богат преподавателски опит и изследователски възможности в областта на медицинската фармакология я очертават като ерудиран преподавател и учен с голям авторитет сред студентите и колегите в МУ – Плевен.

*Всичко това ми позволява уверено да предложа на членовете на почитаемото научно жури да гласуват положително за заемане на академичната длъжност **«Доцент»** по научната специалност „Фармакология (вкл. фармакокинетика и химиотерапия)” от д-р **Диана Илиева Пендичева-Духленска, дм** в сектор „Фармакология” при Катедрата по фармакология и токсикология към Фармацевтичен факултет на Медицински университет – Плевен.*

София, 08.11.2017 г.

РЕЦЕНЗЕНТ:

(Доц. д-р Иван Ламбев, дм)